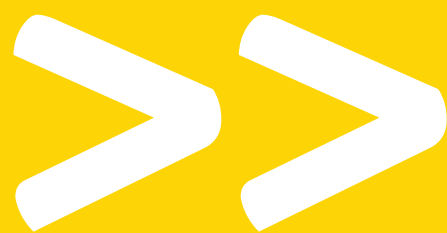

ІНДЕКС ВІЙНИ

СІЧЕНЬ/ЛИПЕНЬ

2019

В с т у п

Недержавний аналітичний центр «Українські студії стратегічних досліджень» розпочинає проект «Індекс війни» з моніторингу воєнних конфліктів у світі.

Після втрати Сполученими Штатами гегемонії, у світі триває новий етап стратегічного протистояння великих країн, посилення регіональних конфліктів та боротьби регіональних лідерів.

Також бачимо посилення впливу мережових воєнізованих формувань та виникнення інструменту «квазідержав», що заповнюють лакуни «мертвих зон», які утворюються поза межами впливу національних держав, регіональних лідерів та в результаті стратегічного протистояння наддержав. На повну потужність задіяні приватні армії. У світі фактично триває глобальне протистояння, яке можна розцінити як «тиху третю світову війну». Війну без оголошення війни, з

залученням усіх компонентів «війни 4 покоління», що раз по раз проривається назовні через відкриті воєнні конфлікти.

Провідні держави світу активно збільшують військовий бюджет та долучаються до перегонів з озброєння. Китай, Росія, Індія, США закладають нові авіаносці. Дональд Трамп у щорічному посланні до Конгресу «Про становище в країні» підкреслює пріоритет розвитку армії, зокрема збільшення фінансування військового бюджету (до 716 млрд \$ у поточному році, тоді як у 2018 ця сума становила 700 \$ млрд). Бачимо посилення уваги Білого дому до воєнної потуги, що стимулюватиме гонку озброєнь і в інших державах.

Водночас на території менш розвинутих держав дедалі більше наростає інтенсивність збройних конфліктів різного рівня.

ЗМІСТ

Війна	09	Теракти	29
Україна		Шрі Ланка	
Ємен		Нова Зеландія	
Сирія		Єгипет	
Афганістан		Кенія	
Лівія		Колумбія	
Центральноафриканська		Філіппіни	
Республіка		Буркіна-Фасо	
Прикордонне зіткнення	19	Внутрішньополітична криза	32
Індія та Пакистан		Венесуела	
Зіткнення літаків Росії та США		Молдова	
		Чорногорія	
Локальні конфлікти	22	Дипломатичне протистояння	35
Нігерія		Іран – США	
Малі		Сербія – Косово	
Демократична Республіка		Франція – Італія	
Конго		Італія – Хорватія та Словенія	
Камерун		Білорусь	
Воєнні перевороти	26	Тибет, Синцзян	
Судан		Ірак – США	
Алжир			
Габон			

К л а с и ф і к а ц і я

В О Є Н Н И Х К О Н Ф Л І К Т І В

Експерти Недержавного аналітичного центру «Українські студії стратегічних досліджень» для аналізу воєнної активності у світі пропонують класифікацію воєнних конфліктів:

Війна:

- Світові війни
(здебільшого між кількома коаліціями)
- Регіональні війни
- Локальні війни
- Міждержавні війни
(різного рівня інтенсивності)
- Війни між державою та коаліцією
- Іноземна інтервенція
- Громадянська війна (різного рівня інтенсивності, включно з зовнішнім втручанням)

Прикордонне зіткнення
(обмежений збройний інцидент)

Локальний конфлікт

Воєнний переворот

Теракт
(або партизанська акція в іншій оптиці)

Внутрішньополітична криза – напруга, політична криза
(з можливістю ескалації, зовнішнього втручання)

Дипломатичне протистояння
(торговельні війни, дипломатичні конфлікти)

Воєнні конфлікти

МЕТОДИКОЮ ВИЗНАЧЕННЯ ІНДЕКСУ ВІЙНИ Є РОЗГЛЯД НА ЯВНИХ У СВІТІ КОНФЛІКТІВ, ЩО АКТИВНО ПРОЯВЛЯЮТЬСЯ ЗА ПЕРІОД ДОСЛІДЖЕННЯ ЧЕРЕЗ НИЗКУ ІНДИКАТОРІВ, ЯКІ ОКРЕСЛЮЮТЬ СУТНІСТЬ, ПРОТІКАННЯ КОНФЛІКТУ, ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТА ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ. КЛАСИФІКУЄМО ЇХ ЗА РІВНЕМ НАПРУГИ — ВІД НАЙБІЛЬШ ГАРЯЧИХ ДО ПРОТИСТОЯНЬ МІНІМАЛЬНОГО РІВНЯ.

Війна Україна

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

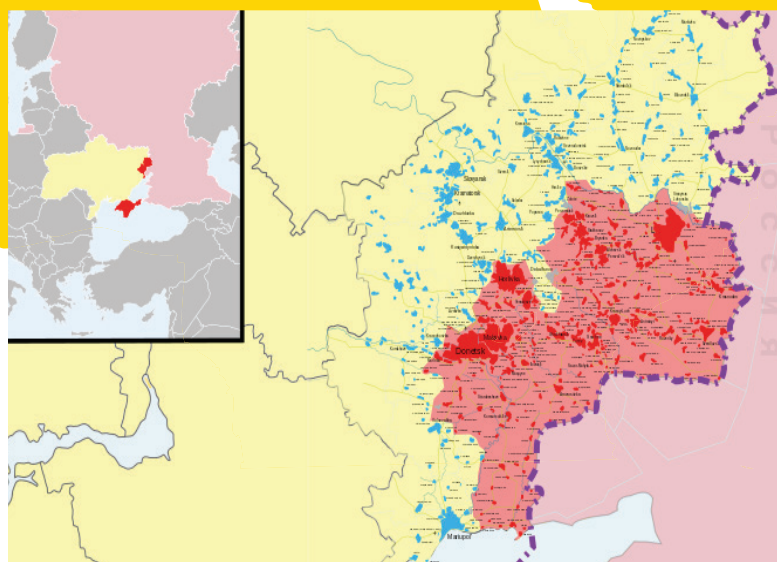
На початку 2014 року, після перемоги Революції Гідності, Російська Федерація розпочала агресію проти України. У березні 2014 року була захоплена та анексована територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. У квітні 2014 року підготовлені Росією терористичні групи захопили місто Слов'янськ Донецької області. До літа 2014 року розгортаються бойові дії з застосуванням артилерії та ракетної техніки. До серпня українська армія наступає, визволяючи території Донбасу, але Росія вводить війська на територію Донецької та Луганської областей, блокуючи зусилля Збройних сил України. У вересні підписуються Мінські угоди про вре-

гулювання конфлікту на Донбасі.

На початку 2015 року, після піврічного утримання українськими військами Донецького аеропорту, відбувається битва за Дебальцеве, після якої підписуються угоди Мінськ-2 з уведенням перемир'я, що формально триває дотепер. Фактично бойові дії зі зниженою інтенсивністю в режимі позиційної війни продовжуються, призводячи до щоденних жертв.

За моніторинговий період відбувається чергова фаза загострення — у червні 2019 року, після двозначних заяв представників української делегації на переговорах у Мінську.

Терористи не лише порушують режим припинен-

ня вогню, а й обстрілюють санітарні машини, що евакуюють поранених (зокрема 1 липня у Водяному біля Маріуполя, в результаті чого загинуло двоє морських піхотинців), що чітко підпадає під класифіка-

цію воєнних злочинів. Тим часом українське суспільство не сприймає моделі переговорів, які пропонує Москва — з амністією для терористів та змінами до Конституції, що обмежують суверенітет Києва.

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Міждержавна війна у фазі низької інтенсивності, елементи прикордонного зіткнення в акваторії Керченської протоки.

Переговори між сторонами

Триває так званий Мінський процес, який залишається неефективним, особливо на фоні спрощеної процедури надання російського громадянства. В українському суспільстві обговорюється питання переходу до Будапештського формату, за прямої участі США та Великобританії.

Кількість постраждалих

Управління верховного комісара ООН із прав людини оцінює загальне число жертв, пов'язаних із конфліктом в Україні станом на 31 грудня 2018 року, в 40-43 тисячі. Із цього числа — 12800-13000 — загинули (3320 — цивільні, зокрема 298 пасажирів рейсу MH17, збитого 17 липня 2014 року, 4000 українських військових і 5,5 тисяч представників проросійських збройних формувань); 27,5-30 тисяч людей поранені (7-9 тисяч цивільних, 9-10 тисяч українських сил).

Гуманітарні наслідки

В Україні станом на початок липня налічується 1 млн 389 тис. 792 внутрішньо переміщених осіб з окупованих територій Донбасу та Криму. Місцеве населення періодично потерпає від нестачі продовольства та порушення прав людини. В тисяч людей було силою забрано власність та житло. Значну кількість активістів на окупованих територіях Криму та в окремих районах Донецької та Луганської областей переслідують за підтримку України.

Тенденції

Кілька років тягнеться фаза низько інтенсивного протистояння, обстрілів на фронті. З кінця 2018 року актуалізується протистояння в акваторії Азовського моря та Керченської протоки, що набуває найбільшої інтенсивності під час зіткнення кораблів та захоплення у полон українських моряків. У червні у зв'язку зі зміною влади та сумнівними заявами у Мінську наростає інтенсивність обстрілів з боку бойовиків.

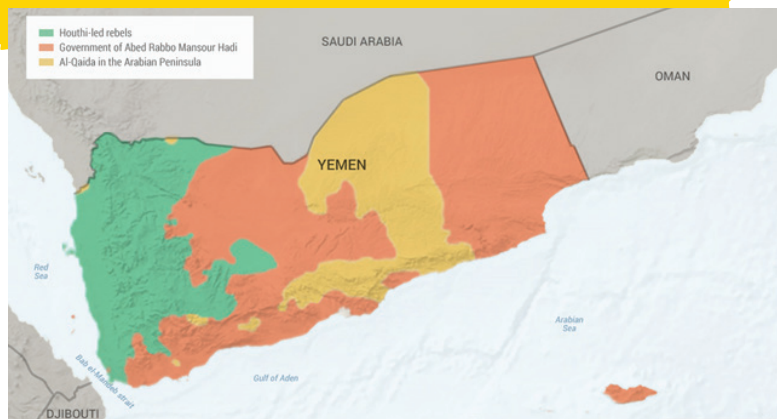
Вплив на глобальні процеси

Протистояння України з Росією стримує Кремль від подальшої експансії, підтримує інтереси інших держав Центрально-Східної Європи, США і Великобританії. На міжнародному рівні конфлікт став причиною накладення санкцій та дипломатичної ізоляції Росії. Водночас країни Західної Європи намагаються повернути довоєнний рівень економічної співпраці з Москвою, всупереч українським інтересам.

Прогноз

КОНФЛІКТ ЗА ПІДТРИМКИ РОСІЇ ПРОДОВЖУВАТИМЕТЬСЯ ПРИНАЙМНІ ЩЕ КІЛЬКА НАСТУПНИХ РОКІВ, МОЖЛИВИЙ ТАКОЖ РЕЖИМ ЗАМОРОЖЕННЯ НА ДЕСЯТИЛІТТЯ (ЯКЩО В РФ ВИСТАЧАТИМЕ РЕСУРСІВ). РЕЗУЛЬТАТ ПРОТИСТОЯННЯ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД БОЄЗДАТНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ ТА ПОСЛІДОВНОСТІ ПОЛІТИЧНОГО КЕРІВНИЦТВА.

Війна Ємен

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

Війна у Ємені триває з 2015 року. Йде протистояння між північною частиною країни (де проживають хусити — група шіїтського віросповідання), що підтримує колишнього президента Алі Абдуллу Салеха, сформувавши рух «Ансар Аллах», і південною (суніти, підтримують уряд Абд Раббо Мансура Гаді). Хуситів підтримують Іран та меншою мірою Росія, південь — Саудівська Аравія та її союзники з числа арабських держав, що здійснюють збройну інтервенцію в країну. Кілька кампаній, попри періодичні успіхи сторін, не призводять до однозначної переваги однієї з груп.

Війна у Ємені значною мірою зайшла у глухий

кут протягом років, коли коаліція арабських держав під керівництвом Саудівської Аравії та її єменські союзники не могли витіснити рух повстанців-хуситів, пов'язаних з Іраном, що контролює столицю країни Сану та більшість основних міст. Водночас на пустельних околицях сходу країни окремі райони контролюють ісламістські угруповання, зокрема «Аль-Каїда на Аравійському півострові».

Ключова операція 2018 року — облога головного порту країни Ходейди, що тривала півроку аж до грудня. Через цей порт йде більшість поставок озброєнь для хуситів від Ірану та Росії. Альянс на чолі з Саудівською Аравією не зміг опанувати місто, що

призвело до затишшя з початку січня.

За моніторинговий період тривають переговори між арабською коаліцією та хуситами. Положення перших ускладнюють конфлікти між Ер-Ріядом та Об'єднаними Арабськими еміратами, що підтримують конфедеративне майбутнє Ємену.

На початку травня хусити почали виводити війська з Ходейди в рамках домовленостей про передачу порту під контроль ООН.

На початку червня хусити заявили про захоплення пустельних прикордонних районів Саудівської Аравії у провінції Наджран.

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Громадянська війна з іноземними інтервенціями (фактично протистояння коаліцій).

Переговори між сторонами

19 березня 2019 року у Стокгольмі (Швеція) сторони протистояння домовилися про припинення вогню у місті Ходейда, головному порту країни, та досягли угоди після першої фази передислокації військ. Сторони також в основному домовилися про другу фазу взаємної передислокації, остаточне рішення щодо якої очікується після додаткових консультацій із керівництвом сторін та затвердження Координаційного комітету ООН.

Кількість постраждалих

Загалом під час воєнних дій загинуло від 60 до 83 тисяч осіб (за різними оцінками), з них до 7 тисяч цивільних, 50 тисяч поранених, 2 млн 200 тисяч стали біженцями.

За моніторинговий період 27 січня внаслідок обстрілу табору для переміщених осіб у північно-західній провінції Ємену Хаджах вбито вісім мирних мешканців та поранено ще 30.

Гуманітарні наслідки

Наслідком гуманітарної кризи став масштабний голод та епідемія холери, від яких загинуло понад 80 тисяч осіб протягом 2016-2018 років. Поки що завдяки міжнародному постачанню загроза усунута, але ризик залишається вагомим.

Тенденції

Затишшя після призупинення битви за Ходейду. У травні хусити відвели частину сил з головних портів країни в рамках врегулювання. Зростає роль США. 3 травня Сенат спробував проголосувати за резолюцію про припинення військово-технічної допомоги силам Саудівській Аравії у Ємені, але президент Дональд Трамп наклав вето.

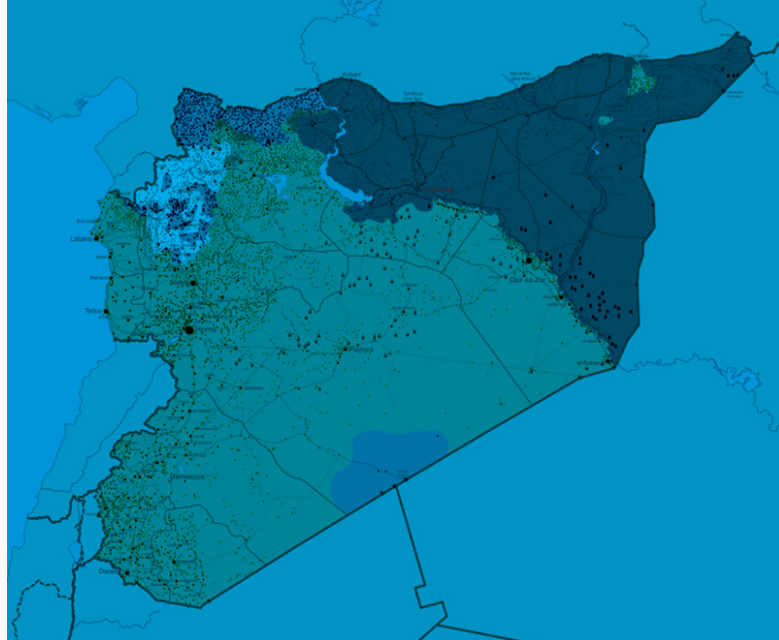
Вплив на глобальні процеси

Регіон розміщений на перехресті транзитних шляхів із Китаю до Суецького каналу та Європи. Зовнішні гравці активно втручаються у конфлікт, що тягнеться понад чотири роки. Вияв регіонального протистояння Ірану та Саудівської Аравії.

Прогноз

РОЛЬ ЄМЕНСЬКОГО КОНФЛІКТУ БУДЕ НАРОСТАТИ ЗАЛЕЖНО ВІД ТИМЧАСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ У СИРІЇ.

Війна Сирія

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

Війна у Сирії триває з 2011 року. Головне протистояння між президентом Башаром Асадом, що спирається на етноконфесійні меншини шиїтів та алавітів (зокрема, загони проіранської Хезболли), та опозицією сунітської більшості. З часом країна стала епіцентром протистояння глобальних сил. Асада підтримують Іран та Росія, опозицію — арабські держави (насамперед Катар і Саудівська Аравія) і США. На півночі країн формуються окремі райони країни під контролем курдів та туркоманів, зростає вплив Туреччини.

Для Росії повномасштабне втручання з 2015 року дозволило зруйнувати плани Заходу на Близькому Сході.

Коли Росія втрутилася, урядові війська контролювали лише приблизно 8% території. Нині Асад повернув контроль над понад 96% території. Росія апробувала методи ведення сучасної війни, в тому числі експедиційних операцій на далеких відстанях, змогла прогнати через війну ті роди військ, які не брали участі у війні на Донбасі, передусім авіацію та флот. Кремль зміг змодельовати великі наступальні операції з використанням усіх видів і родів військ, чого не дозволяла прихована війна в Україні.

За моніторинговий період Асаду вдається контролювати за допомогою іранських та російських сил більшість країни, але триває

протистояння з курдами і протурецькою опозицією на півночі країни.

США, що раніше активно підтримували групи так званої поміркованої опозиції (Вільна Сирійська Армія) та курдів, розпочинають виведення військ. Мало залишитись 200 військовослужбовців, однак у лютому Білий Дім збільшив їхню кількість до 400. Військові будуть розташовуватися на базі міжнародної антитерористичної коаліції Ет-Танф неподалік від кордону з Іраком і Йорданією на сході країни. Це викликано насамперед

потребою забезпечити захист проамериканських курдів від можливої агресії Туреччини.

Головною подією півріччя стала операція проти останнього анклаву ІДІЛ — міста Багуз, проти якого вели наступ «Демократичні сили Сирії» (SDF), в яких переважають курдські загони. За їхніми словами, на території ісламістів майже не залишилося цивільних. До наступу приєдналась міжнародна коаліція (зокрема США), ведучи бомбардування складів зі зброєю.

Тим часом на іншій території тривають ло-

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Громадянська війна
з іноземними інтервенціями.

Переговори між сторонами

Трамп фактично погодився з роллю Туреччини, що покликана замінити американців на більшості їхніх позицій у Сирії. Однак аналогічно й Ердоган переходить до більш м'яких заяв, гарантуючи безпеку курдським територіям. З іншого боку, Білий Дім намагається скористатись моментом і закріпити позиції Ізраїлю, що з 1967 року окупує Голанські висоти. Це рішення засудили Саудівська Аравія, Катар, Бахрейн та Кувейт, що загрожує суперечками всередині арабської антиасадовської коаліції.

кальні теракти, зокрема вибухи 9 березня у містах Хома (загинуло дві дитини) та Манбіджі (поранено шестеро людей), вибух міни в Пальмірі (8 загиблих, 11 поранених). У кінці лютого в Хамі на міні підірвався автобус із робітниками, через що загинули не менше ніж 24 особи.

У зв'язку з рішенням Трампа визнати ізраїльський суверенітет над Голанськими висотами, 26 березня тут зростає напруження. Ізраїльська система протиракетної оборони (ПРО) перехопила випущену з Сирії ракету.

Розпочинаються взаємні ракетні обстріли між Ізраїлем та Сирією, а також авіаудари ЦАХАЛу

по територіях, які контролює Асад.

Росія зберігає контроль над воєнно-морською базою у м. Тартус на Середземному морі та ділить з Іраном вплив на Асада, що контролює більшу частину території країни.

У квітні США перейшли до періодичних бомбардувань нафтових конвоїв у зоні ірано-російського контролю.

На початку червня в провінції Північна Хама активізувались бойові дії між Національною Армією Сирії, що діє за підтримкою Туреччини, та силами Асада. 10 червня військово-повітряні сили Асада та Росії завдали удару в зоні деескалації на пів-

ночі країни — бомбардували район Хан-Шейхун в провінції Ідліб та районів Латаміне і Кефер Зіта в провінції Північна Хама.

Асад намагається відновити контроль над стратегічними дорогами від Алеппо до Хамі і Латакії.

Кількість постраждалих

Загалом із 2011 року загинуло понад 400 тисяч людей, мільйони стали біженцями.

За моніторинговий період за даними сил цивільної оборони Сирії («Білі каски»), в січні в різних районах провінції Ідліб загинули 19 мирних жителів, у тому числі дві дитини і три жінки, понад 85 осіб отримали поранення. У результаті терактів у лютому-березні загинуло понад 34 людини (понад 17 було поранено). Протягом травня в провінції Ідліб загинуло понад 1000 осіб.

Під час операції в Багузі загинуло понад 1600 бойовиків ІДІЛ, можливо, до кількох сотень цивільних. З боку SDF до сотні загинув. Понад 25 тисяч бойовиків потрапило у полон до сил коаліції.

Вплив на глобальні процеси

Сирія залишається головним фактором напруги в регіоні.

Тенденції

Наростання напруги в обмежених зонах на півночі країни, в інших — стабілізація. Головною вимогою США залишається збереження статусу-кво, що запобігає бажанням Росії та Ірану опанувати нафтоносні райони басейну Євфрату.

Гуманітарні наслідки

Представник сил місцевої цивільної оборони Мухаммед Халладж повідомив агентству «Анадол», що кількість сирійців, які залишили упродовж останніх місяців південь та південний схід провінції Ідліб і північ провінції Хама, досягла 76427.

Прогноз

Наростання турецько-російських суперечностей через переділ зон впливу у Сирії. Нарощення впливу Туреччини на півночі Сирії, що врівноважить панівне становище Асада в центрі та на півдні країни. У зв'язку з несподіваним рішенням Трампа щодо статусу Голанських висот очікується більша участь Ізраїлю в регіоні і напруга всередині коаліції між державами Перської затоки (насамперед Саудівською Аравією) та США.

Війна Афганістан

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

Конфлікт триває з 2001 року, відколи США при підтримці союзників у НАТО здійснили інтервенцію в Афганістан та знищили режим ісламістського руху «Талібан». Однак останні продовжили партизанську боротьбу, в результаті чого зараз фактично контролюють більшу частину території країни.

За моніторинговий період бойовики «Талібану» скоїли кілька нападів на військову базу, контрольно-пропускні пункти та відділ поліції в Афганістані, 21 січня напали на базу Майдан-шахр у провінції Вардак.

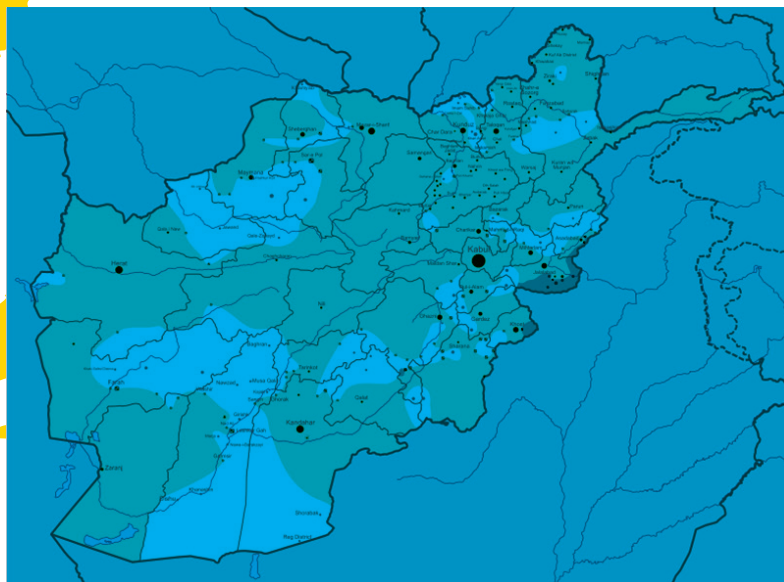
Ввечері 4 лютого 2019 року таліби напали на контрольно-пропускний пункт у північній провінції Баглан. Атака тривала понад дві години, були вбиті 11 правоохоронців,

про що повідомив голова ради провінції Сафдер Мохсіні. Наступна атака 5 лютого була скоєна на військову базу у провінції Кундуз після опівночі та тривала близько двох годин. Загинуло понад 20 людей.

2 березня таліби здійснили напад на найбільшу воєнну базу Shorab у провінції Гільменд, де також були присутні американські солдати. Загинуло 25 захисників і принаймні 9 нападників.

6 березня невідомі напали в районі аеропорту міста Джалалабад на будівельну фірму, що обслуговує американську базу (можливо, причетні місцеві відділи ІДІЛ).

Після цього війська НАТО провели бомбардування у провінції Кундуз (до речі, біля кордону

з Таджикистаном), від яких загинуло 13 мирних жителів, поміж них 10 дітей. Це викликало черговий міжнародний скандал.

31 березня відбувся мінометний обстріл школи в районі Андар провінції Газні, загинуло 4 учні, 17 отримали поранення.

20 квітня невідомі бойовики здійснили спробу

штурму Міністерства зв'язку у Кабулі. Загинуло 5 службовців.

6 травня таліби атакували КПП у провінції Фарах, загинуло 25 військовослужбовців.

17 травня у провінції Гільменд американці провели бомбардування, в результаті яких випадково загинуло 17 урядових поліцейських, 14 отримали поранення.

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Іноземна інтервенція, зумовлена нею громадянська війна з елементами тероризму.

Переговори між сторонами

Вперше після 11 вересня 2001 року США пішли на прямі переговори з талібами, представники Білого дому зустрічались із ними у Катарі. У переговорах брали участь політичний керівник талібів мулла Абдул Гані Барадар і команда США на чолі зі спеціальним посланцем Залмаєм Халілзадом.

Сторони узгодили проект мирної угоди, яка передбачає виведення іноземних сил з Афганістану упродовж 18 місяців після її підписання. Своєю чергою таліби обіцяють не допустити в Афганістан терористичні угруповання «Ісламська держава» та «Аль-Каїда» для атак на США та їхніх союзників. Поки невідомо, чи погодяться обидві сторони з цим проектом і коли він може набути чинності. В основі мирної угоди лежать чотири головні умови: гарантії у боротьбі з тероризмом, виведення іноземних військ, початок міжафганських переговорів і всестороннє припинення вогню.

Паралельно у травні тривають переговори між Талібаном та офіційним урядом за посередництва Москви.

Кількість постраждалих

Загалом за час конфлікту з 2001 року загинуло близько 70 тисяч бойовиків Талібану та інших ісламістських груп, 62 тисячі військово-службовців центрального уряду, 4 тисячі солдатів американської коаліції, понад 38 тисяч мирних жителів. У 2018 році, за даними доповіді Місії ООН зі сприяння Афганістану, в результаті бойових дій у цій країні загинули 3804 мирні жителі та 7100 були поранені.

За моніторинговий період з початку 2019 року внаслідок серії сутичок були вбиті щонайменше 80 солдатів та 11 співробітників місцевої поліції, ще 12 людей отримали поранення. За даними влади, таліби атакували жінок та дітей. Від терактів та бомбардувань загинуло понад 37 мирних жителів, щонайменше 14 дітей.

Тенденції

Положення мирної угоди включають також обмін ув'язненими, скасування заборони на поїздки з боку США для кількох лідерів «Талібану», а також перспективи формування тимчасового уряду Афганістану після припинення вогню.

Президент Афганістану Ашраф Гані закликав Дональда Трампа не виводити американських військ з Афганістану. Можливе призупинення переговорів офіційного уряду з талібами, але Вашингтон та Москва їх продовжать.

Водночас Сенат США переважною більшістю голосів підтримав поправку, що застерігає від поспішного виведення військ з Афганістану, Іраку та Сирії.

Контроль за територією

За різними даними, таліби в Афганістані контролюють від 10% до 70% територій. У районах, підконтрольних проамериканському уряду, часто влаштовують терористичні атаки. 15 квітня таліби тимчасово змогли взяти під контроль місто Кундуз, але були витіснені урядовими силами.

Вплив на глобальні процеси

Афганістан залишається болючою точкою як для США, так і сусідніх держав — Пакистану, Росії, Китаю. Можливе перекидання конфлікту в держави Центральної Азії.

Прогноз Ослаблення центрального афганського уряду, продовження процесу міжнародного визнання талібів.

Війна Лівія

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

Конфлікт у Лівії триває з 2011 року, коли заворушення проти лідера Муамара Каддафі переросли у громадянську війну. У неї втрутилися США, Франція та Італія, що допомогли опозиції повалити режим Каддафі. Однак після цього

країна фактично розпалась на племінні зони, контрольовані польовими командирами, розпочалась друга фаза війни (ескалація з 2014). Зараз головне протистояння триває між Урядом національної єдності у столиці Триполі, що визнаний

Заходом, і силами Лівійської національної армії генерала Хафтара на сході країни. Останнього підтримує Росія.

Попри спроби мирного врегулювання, напруга в Лівії між різними сторонами продовжується, у столиці Триполі відбулися масштабні зіткнення між Урядом національної згоди та групами з так званої «7 бригади». Під час них, зокрема 19 січня, загинув кореспондент Associated Press Мухаммед Халіфа.

Проросійські сили Лівійської національної армії спробували на початку квітня оточити

столицю Триполі, наступаючи з семи напрямків. Однак прозахідний Уряд національної згоди зміг призупинити наступ у районі міста Місурата при підтримці спецслужб Італії, що обстоюють інтереси італійського нафтовидобувного концерну Eni. Загалом у ході боїв загинула 21 особа, 27 осіб поранені. Є відомості про смерть двох лікарів, які надавали допомогу пораненим. На початку червня починається бойове протистояння за контроль столиці — Триполі. Хафтар отримує підтримку з боку Єгипту та ОАЕ.

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Громадянська війна у фазі низької інтенсивності.

Переговори між сторонами

Західні держави, Саудівська Аравія та Росія періодично намагаються посадити різні групи за стіл переговорів, однак перемир'я кілька разів зривалося.

Кількість постраждалих

Загалом із 2011 року внаслідок двох фаз громадянської війни налічується понад 27 тисяч загиблих, до 70 тисяч поранених (включно з мирними жителями).

У травні-червні в результаті протистояння за столицю Тріполі загинуло понад 700 осіб.

Гуманітарні наслідки

Можливий штурм столиці викличе тисячні жертви і потік мігрантів до країн Європи. Тому ЄС зацікавлений стримати подальшу ескалацію.

Тенденції

Група генерала Хафтар, що розміщується у провінції Кіренаїці на сході Лівії, та новопостала «7 бригада» — група прихильників одного з синів попереднього диктатора Мейфаля Іслама Каддафі — дедалі більше орієнтуються на Росію. Внутрішні пустельні райони контролюють ісламістські групи, в тому числі близькі до ІДІЛ.

Вплив на глобальні процеси

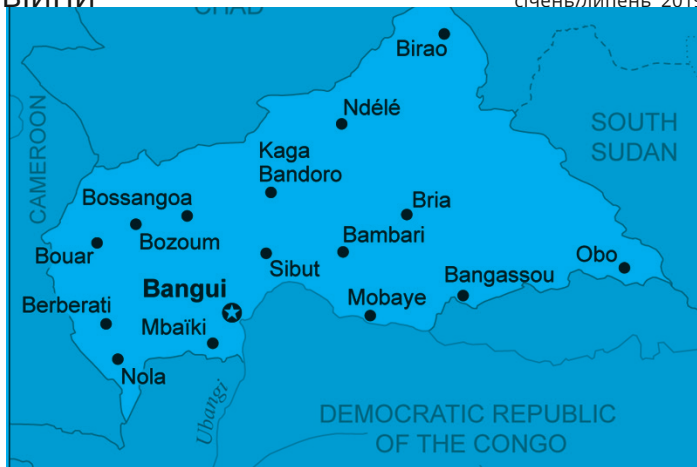
Після усунення від влади Омара Аль-Башира в Судані, Лівія стала епіцентром російського впливу в регіоні, і кампанію Хафтар можна розглядати як демонстрацію цих можливостей. З іншого боку, сили генерала Хафтар набувають непрямої підтримки Франції та Саудівської Аравії, що прагнуть підтримати більш консолідовану силу та посилити присутність у Лівії.

Прогноз

Слід очікувати наростання воєнної активності та можливого розростання гуманітарної катастрофи. Посилення Росії змушуватиме країни Заходу більш активно втручатися. Також Лівія надалі буде тригером нестабільності в регіоні Сахари та Сахелю.

Війна

Центрально-африканська Республіка

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

Війна у країні триває з перервами з 2012 року. Головне протистояння відбувається між мусульманською Північчю (Альянс повстанців Селека) та християнським Півднем, що зберігає контроль за столицею Бангі і підтримує центральний уряд. Загострюються протистояння релігійних общин, зафіксовані факти геноциду. Присутність миротворців ООН, насамперед французів (у зоні впливу яких перебувала ЦАР), малоефективна. Спостерігається активізація російських найманців у Центральноафриканській Республіці, що підтримують центральний уряд. Вони формують основну охорону президента Фостена-Аршанжа Таудери.

Переговори

— між сторонами —

Тривають чергові переговори про припинення вогню, які всіляко підтримує Росія (що налагодила відносини зі столичною владою — аж до фінансування та присутності охорони — російських найманців).

Кількість постраждалих

Загалом за час конфлікту загинуло близько 5 тисяч комбатантів, кілька тисяч цивільних (точні дані невідомі).

Гуманітарні наслідки

Понад 300 тисяч біженців до сусідніх країн, 700 тисяч внутрішніх переселенців.

Вплив на глобальні процеси

Росія намагається посилити вплив у окремих державах Африки, демонструє іншим диктаторським режимам можливості співпраці.

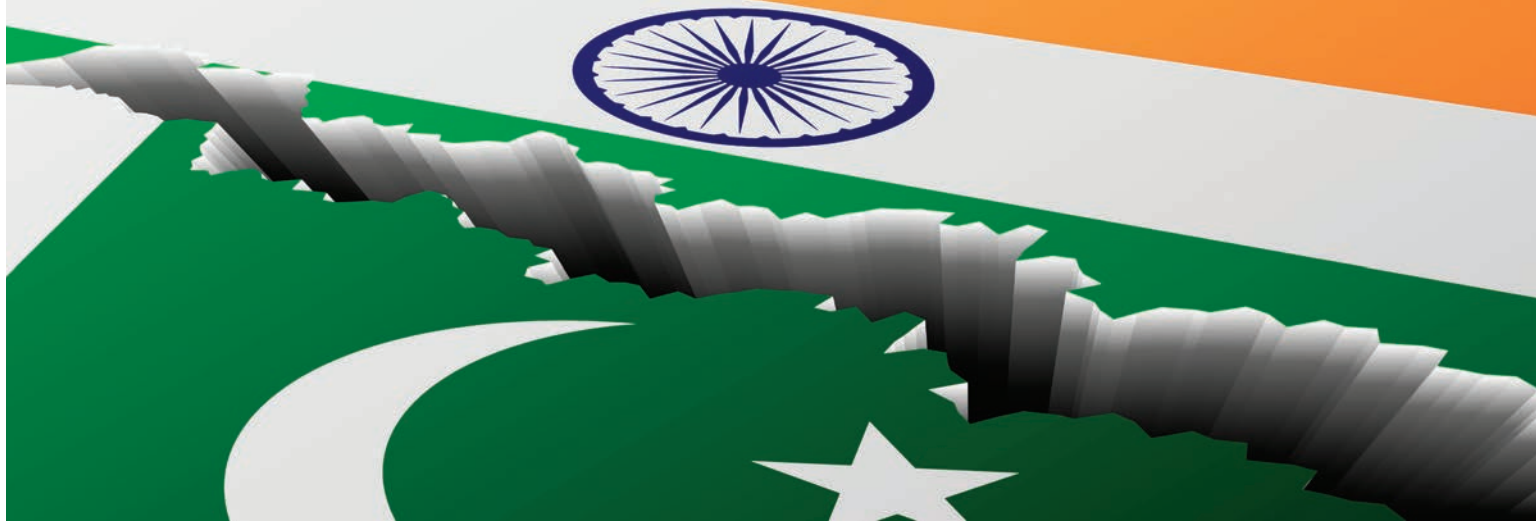
ІНТЕНСИВНІСТЬ

Громадянська війна у фазі низької інтенсивності.

Прогноз

Можливий новий спалах конфлікту, ініційований столичним режимом, що сподівається на підтримку Росії. Зокрема, в кінці травня при уряді ЦАР створено представництво Міністерства оборони РФ, посилено постачання озброєння.

Прикордонне зіткнення

Індія та Пакистан

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

Спалах загострення у Кашмірі, де триває заморожений конфлікт із 1948 року, що призвів до кількох повномасштабних індо-пакистанських воєн. Заселений переважно мусульманами, штат Джамму-і-Кашмір в основному контролює Індія, що оскаржує Пакистан, підтримуючи самоврядний уряд «Азад-Кашміру» на 10 % території. Незаселені гірські райони на

півночі окупував Китай. Держави розділені лінією припинення вогню, немає визнаних кордонів.

14 лютого понад 40 індійських військовослужбовців загинули після вибуху, влаштованого ісламістами з групи «Джаїш-е-Мухаммад» у районі Срінагара. Нью-Делі звинуватили Пакистан у підтримці терористів і 26 лютого провели бомбардування ймовірного

місця табору терористів на території Пакистану поблизу села Балкот силами двох літаків Dassault Mirage 2000 та чотирьох літаків СУ-30. 27 лютого відбувся масштабний повітряний бій, були збиті пакистанський літак

F-16 та індійський Міг-21. Два з літаків були збиті пакистанською армією, індійського пілота Абхінандана Вартхамана взято в полон (1 березня повернули Індії).

ІНТЕНСИВНІСТЬ
Теракт, ескалація до
прикордонного зіткнення.

Переговори між сторонами

Пакистан, який теж претендує на суверенітет над Кашміром, заявив про свою непричетність до теракту. Прем'єр-міністр Імран Хан закликає Індію до переговорів.

Кількість постраждалих

Під час обстрілів біля Срінагару в провінції Кашмір загинуло 40 індійських військовослужбовців та 4 цивільних.

Контроль за територією

Проблемою залишається неврегульований статус Кашміру, що поділений лише лініями військового контролю.

Тенденції

Наростання напруги, патріотична реакція електорату змушують прем'єр-міністра Нарендру Моді, що готується до чергових парламентських виборів, до рішучих дій у відповідь — демонстративного посилення військової активності у регіоні, що охолоджуватиме відносини з Пакистаном. Моді оголосив, що відповідь на теракти, підтримані Пакистаном, буде рішучою та адекватною.

Вплив на глобальні процеси

Зростання напруженості між 200-мільйонним Пакистаном і 1,3-мільярдною Індією, що розділені релігійним протистоянням (іслам проти індуїзму) та володіють ядерною зброєю. Припинення спроб налагодити відносини упродовж останніх кількох років.

Прогноз

Південна Азія може стати одним із епіцентрів світової напруги.

Можлива ескалація до масштабного локального конфлікту на зразок Каргільського в 1999 році, активніше використання проксісил у Кашмірі (моджахедів, що воюють з Індією).

Переростання у ядерний конфлікт малоймовірно.

Прикордонне зіткнення

Зіткнення літаків Росії та США

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

У 2019 році у світі відбулись небезпечні зближення повітряних сил Росії та інших країн. Зокрема, 23 березня на Балтійському морі сталось зіткнення авіацій РФ та США. Російські винищувачі Су-27 двічі за добу наближались до стратегічних бомбардувальників В-52Н США над Балтійським морем. Росіяни заявили про перехоплення літака біля своїх кордонів.

Тенденції

Зіткнення Росії з військово-повітряними силами США та країн НАТО регулярно відбуваються з 2015 року. Росія намагається продемонструвати свою рішучість як для внутрішнього електорату, так і держав НАТО, аби останні боялися ескалації та обмежили втручання у зоні, яку Росія прагне контролювати (передусім пострадянський простір). Це стосується й інших сусідів. В кінці липня відбулося кілька інцидентів порушення російськими літаками повітряного простору КНДР та Республіки Корея.

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Прикордонне
зіткнення.

Прогноз

Попри різке загострення російської риторики, частота подібних випадків не сильно зростає, тому не варто очікувати спланованого переходу до вогневих зіткнень. Однак можлива спонтанна ескалація, на що Трамп буде змушений жорстко реагувати.

ЛОКАЛЬНІ КОНФЛІКТИ

Нігерія

Вплив на глобальні процеси

Ослаблення Нігерії — другої за обсягом економіки Субсахарської Африки — в період президентських виборів, що відбулися в лютому. Переобраного президента Мухамада Бухарі звинувачують у нездатності забезпечити безпеку населення, що сприяє нестабільності в регіоні усієї Західної Африки.

Тенденції

У Ранні велися активні бойові дії між армією і бойовиками. Частину будівель зруйновано. Люди залишають свої домівки і тікають з регіону озера Чад. У результаті бойових дій сотні солдатів убито, бракує спорядження.

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

15 січня бойовики «Ісламської держави» в Західній Африці захопили місто Ранн у Нігерії. Ісламістські групи понад десять років діють у районі озера Чад, на стику кордонів Нігерії, Камеруну і Чаду, а також використовують внутрішню нестабільність в Нігерії — протистояння

між мусульманською Північчю та християнським Півднем.

9 травня бойовики «Ісламської держави» убили 11 військовослужбовців під час нападу на місто Гаджігана.

9 червня у провінції Сокото відбулись напади на села, загинуло 43 особи.

Кількість постраждалих

За моніторинговий період загинуло до сотні урядових солдат та біля сотні цивільних жителів, двадцять вісім осіб було поранено.

ГУМАНІТАРНІ НАСЛІДКИ

У грудні минулого року бойовики захопили місто Бага, штаб-квартиру нігерійських сил, сформованих за участю армій Нігерії, Чаду, Камеруну і Нігеру для боротьби з екстремістами. У результаті цих нападів 30 тис. людей залишили місто.

КОНТРОЛЬ ЗА ТЕРИТОРІЄЮ

Урядові сили були змушені відступити. Місто Ранн повністю контролюють бойовики ІДІЛ.

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Локальний конфлікт.

Прогноз

Розхитування нестабільності, що посилюватиме конфлікт Півночі та Півдня в політико-релігійному протистоянні.

ЛОКАЛЬНІ КОНФЛІКТИ

Малі

(РЕГІОН БАНКАС)

Кількість
постраждалих

Тенденції

Понад 134 особи загинуло під час нападу на поселення фулані в березні, у тому числі вагітні жінки і діти, багато пропало безвісти. У червні загинуло до 130 людей в поселенні догонів. Кілька десятків загинуло у періодичних зіткненнях.

Фулані вже звинувачують уряд у сприянні догонам, хоча міліція останніх відмежовується від нападу. Розвивається міжетнічна напруга.

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

У ніч із 22 на 23 березня невідомі бойовики напали на поселення етносу фулані Огассагу та Велінгара в районі міста Банкас. У нападі брали участь близько 400 бойовиків, за свідченням жертв, що вижили. Фулані (або фульбе) — етнос

мусульман-скотарів, що проживає у кількох державах регіону, налічує 40 млн осіб (із них у Малі близько 3 млн). Це наймасштабніший напад на мусульман у Малі за останні 5 років. Нападників розпізнали як представників міліції народу догонів (що збе-

рігають традиційні вірування). Вони ведуть, за сприяння центрального уряду, пошук ісламських екстремістів. А фулані традиційно були опорою останніх, зокрема багато представників етносу вступили до «Аль-Каїди в Ісламському Магрибі».

Згодом кількість зіткнень наростає. У першій декаді травня загинуло 18 осіб. У ніч з 9 на 10 червня фулані атакували поселення догонів Собане-Коу в регіоні Мопті, в результаті чого загинуло понад 130 осіб. Через напругу уряд Малі пішов у відставку.

Прогноз

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Локальний конфлікт із
можливістю ескалації.

Перший напад відбувся під час візиту делегації Ради безпеки ООН до столиці Малі, що мала оцінити ефективність виконання мирної угоди, ухваленої 2015 року. Зараз США наполягає, що зусилля Франції з налагодження миру у Малі неефективні. Цей напад може відновити міжобщинну напругу, сприяти радикалізації фулані та ескалації конфлікту. А оскільки Малі — одна з найслабших держав регіону, її сповзання у хаос відкриє дорогу потокам мігрантів із півдня, що прямуватимуть до Європи. Між Малі і Середземним морем лише Алжир, що теж впадає у внутрішньополітичну кризу. Можливо, і ця провокація в інтересах сил, що бажають дестабілізації на південних кордонах Європи.

ЛОКАЛЬНІ КОНФЛІКТИ

Демократична Республіка Конго

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

7 березня на місто Мамове здійснено напад бойовиків, що атакували табір збройних сил ДР Конго, а також було підпалено кілька цивільних будівель, зокрема медичний заклад. Місія ООН зі стабілізації у ДР Конго задіяла для реакції підрозділи національних контингентів України, Танзанії та Південноафриканської Республіки. Пара Мі-24 українського

18 окремого вертолітного загону забезпечили патрулювання території та переміщення спецпризначенців-танзанійців до району Мамове.

30 травня відбулося зіткнення збройних сил ДР Конго та ісламістів з «Альянсу демократичних сил» (базуються на території Уганди, почали співпрацю з ІДІЛ) в районі м. Бені провінції Північного Ківу.

Кількість постраждалих

Загинуло двоє цивільних, 14 зникло безвісти (імовірно, взяті в полон). В кінці травня військовослужбовці вбили понад 26 бойовиків.

Тенденції

Уряд ДР Конго останні десять років не може побудувати достатньо сильну армію та зачистити східні регіони від бойовиків, що мають підтримку сусідніх держав (Уганди та Руанди).

Прогноз

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Локальний конфлікт.

Найближчим часом центральний уряд не зможе обійтися без зовнішньої допомоги, що посилюватиме роль Місії ООН та послаблюватиме легітимність новообраного в січні президента Фелікса Тшісекеді, якого звинувачували у фальсифікаціях виборів.

ЛОКАЛЬНІ КОНФЛІКТИ

Камерун

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

У країні наростає конфлікт із сепаратистами південно-західного регіону, де переважає англійська мова, тоді як на переважній частині країни — французька. Протистояння триває з кінця 2017 року.

Гуманітарні наслідки

За минулі роки понад 530 тисяч осіб стали біженцями, десятки тисяч англофонів втекли до сусідньої Нігерії.

Переговори між сторонами

Кілька місяців тривають переговори між повстанцями-сепаратистами (Соціал-демократичний фронт Камеруну) та прем'єр-міністром Джозефом Нгуту і президентом Полем Бія. Центральна влада готова на поступки за умови збереження єдності держави.

Тенденції

Ослаблення Камеруну посилює нестабільність у регіоні озера Чад та прикордоння з Нігерією, що відкриває додаткові можливості для діяльності ісламістів на півночі та піратів на півдні регіону.

Фото: Al Jazeera

Прогноз

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Локальний конфлікт,
політична криза.

Можливі тимчасові компроміси, але питання незалежності англофонних народів далі перебуватиме на порядку денному.

ВОЄННІ ПЕРЕВОРОТИ

Судан

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

У Судані розпочалися антиурядові бунти. Президент Судану Омар Аль-Башир запровадив надзвичайний стан у країні терміном на один рік. Аль-Башир також розпустив центральний уряд і уряди штатів. 11 квітня військові здійснюють переворот, беручи диктатора під арешт. Формується перехідний уряд, але

маніфестації тривають.

На початку червня наростає боротьба всередині перехідного військового уряду, який водночас застосовує силу проти вуличних протестувальників — загинуло понад 100 цивільних.

Кількість постраждалих

Сотні загинили у результаті сутичок із поліцією. Правозахисники стверджують, що від початку протестів 19 грудня станом на тепер загинули щонайменше 60 осіб, натомість уряд говорить про 32 загинилих, серед яких — двоє правоохоронців.

Вплив на глобальні процеси

Результат політичного протистояння погіршує ситуацію Росії, що зробила Судан своєю головною базою у регіоні та підтримувала президента Омара аль Башира.

Прогноз

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Воєнний переворот, політична напруга, маніфестації через падіння рівня життя, загроза ескалації до громадянської війни.

Судану загрожує дестабілізація, якщо угруповання серед військових не зможуть дійти до консенсусу «між собою» та врахувати побажання протестувальників.

ВОЄННІ ПЕРЕВОРОТИ

Алжир

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

На початку 2019 року у країні почалися масові протести. Алжирці вимагали, аби президент Абдель Азіз Бутефліка (що більшість часу проводив у лікарні) не йшов на п'яту каденцію. 13 березня влада вирішила відтермінувати заплановані на 18 квітня вибори. Міністри заявили, що Бутефліка почув народ і готується до «суттєвого оновлення політичної системи Алжиру, у якій з'являться нові обличчя, у тому числі жінки і мо-

лодь». 27 березня армія усунула президента від влади. До виборів виконувачем обов'язків став голова верхньої палати парламенту — Ради нації — Абделькадера Бенсалаха.

Кількість постраждалих

У протистояннях з поліцією поранено понад 200 алжирців.

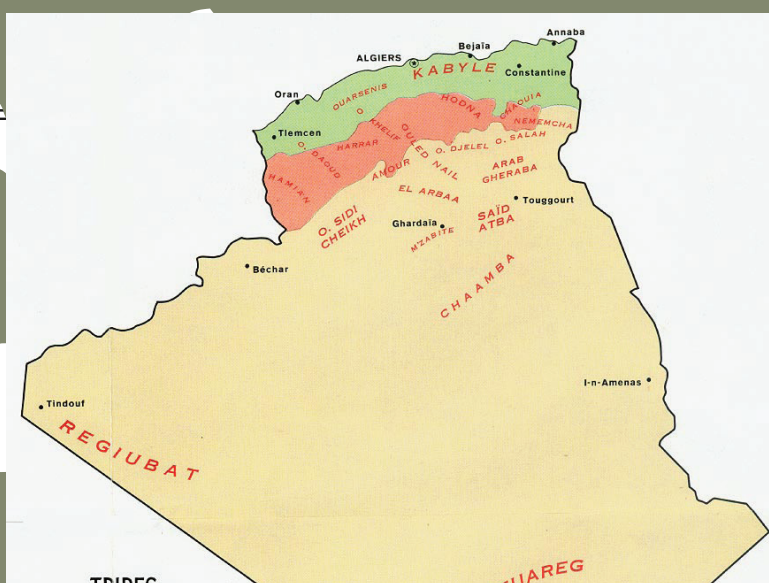
Переговори між сторонами

Частина еліти намагається знайти сценарій компромісу з масами, оскільки боїться ескалації за прикладом сусідньої Лівії. Однак в подальшому політична криза наростає — країна кілька місяців нездатна провести президентські вибори.

Вплив на глобальні процеси

Мирне завершення протестів в інтересах ЄС, оскільки падіння Алжиру відкриє ще одні ворота для мігрантів з півдня — регіону Сахелю, де активно діють ісламістські групи, а місцеві уряди не контролюють значну частину територій.

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Політична напруга, маніфестації з вимогами демократизації, воєнний переворот.

Прогноз

2019 року Арабська весна дійшла до Алжиру. Країна може як демократизуватись чи залишитись у стагнації ще на кілька років, так і впасти в анархію. Це спричинить посилення ісламістських рухів, які базуються у Сахарі (зокрема Аль-Каїди в Ісламському Магрибі, що діє на кордоні між Малі, Нігером, Лівією та Алжиром).

ВОЄННІ ПЕРЕВОРОТИ

Г а б о н

ПОДІЇ, ІНЦИДЕНТИ

7 січня 2019 року у Габоні, що залишається ключовим союзником Парижа в Субсахарській Африці, відбулась невдала спроба перевороту проти багаторічного президента Алі бен Бонго Ондімби з квазі-монархічної династії.

Вплив на глобальні процеси

Криза французької неоколоніальної системи, посилення Китаю в регіоні.

Тенденції

Найімовірніше, за путчистами стояли китайські впливи — Габон експортує уран, і ці ринки цікавлять компанії Піднебесної. Поки що навіть ключовий вибір моменту (нестабільність у самій Франції) не приніс результату, але спроби розхитати французьку неоколоніальну систему продовжаться.

Прогноз

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Спроба воєнного перевороту.

Перспектива
дестабілізації
Габону
найближчими
роками.

ТЕРАКТИ

УССД

ШРІ-ЛАНКА

Події, інциденти

21 квітня на григоріанський Великдень сталося 8 вибухів у церквах країни, а також готелях «Shangri-La», «Cinnamon Grand» і «Kingsbury». Міністр оборони Руван Віджевардене (за допомогою спецслужб сусідньої Індії) звинуватив мусульманську організацію National Tawheed Jamath, яка, однак, раніше була відома мирною і благодійною діяльністю. Також відповідальність традиційно взяла на себе Ісламська держава.

Інтенсивність

Теракт.

Кількість постраждалих

359 убитих і 521 поранений включно з іноземними громадянами.

Тенденції

Не зовсім зрозумілі мотиви теракту саме на Шрі-Ланці, де і мусульмани, і християни є меншинами. Існують підозри в провокації індійських спецслужб, що хочуть посилити вплив на території свого традиційного союзника.

Вплив на глобальні процеси

Теракт призвів до чергового обурення ісламським тероризмом і виправдання низки жорстких заходів з боку урядів регіону.

Прогноз

Загроза подальшого наростання радикалізму в Південній Азії.

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

Події, інциденти

15 березня 2019 року у Новій Зеландії екстреміст розстріляв понад 40 людей у мечеті міста Крістчерч.

Інтенсивність

Теракт.

Тенденції

Підозріло, що терорист, уродженець Австралії Брентон Таррант зміг у чужій державі ефективно обійти запо-

біжні заходи з боку спецслужб та поліції. Не можна відкидати спланованість із боку груп, що бажають дискредитувати ідеї збереження християнського наповнення західної цивілізації та призупинення міграції з боку країн «третього світу».

Вплив на глобальні процеси

Теракт призвів до хвилі засудження дискримінації мусульман, що може мати наслідком

спрощення міграції з азійських держав до Нової Зеландії.

Прогноз

Загроза радикалізації мусульманських спільнот у Новій Зеландії, як і в інших західних державах.

Події, інциденти

Єгипет заявив про вбивство десятків «терористів» після нападу в Гізі (район столиці Каїру), коли невідомі підірвали туристичний автобус 29 грудня 2018 року. Режим генерала Абделя Фатаха Ас-Сісі, що прийшов до влади після контрреволюційного військового перевороту 2013 року, дедалі більше втрачає легітимність в очах населення, що сприяє посиленню ролі радикальних ісламістів.

Інтенсивність

Теракт.

Кількість постраждалих

У результаті теракту загинули двоє туристів із В'єтнаму, ще десять поранені. У відповідь під час спецоперації силовики вбили 40 бойовиків-терористів.

Гуманітарні наслідки

«Терористичні елементи» мали на меті здійснити серію нападів на урядові інституції, туристичні об'єкти, релігійні установи та представників органів охорони правопорядку.

Контроль за територією

Правоохоронці здійснили рейди на три схованки «терористів» — у місті Гіза, а також на Сінайському півострові.

Тенденції

Перший напад за останні два роки на туристів.

Прогноз

Режим генерала Сісі не може встановити контроль за своєю територією. Розширення зіткнень за межі Сінайського півострова. Це значить і послаблення позицій Росії, яка налагодила дружні відносини з Каїром.

КЕНІЯ

Події, інциденти

Напад ісламістів-вихідців із Сомалі на готель у Найробі (Кенія) 16 січня 2019 року.

Інтенсивність

Теракт.

Кількість постраждалих

Понад 20 загинули. Крім того, в перестрілці було вбито п'ять бойовиків «Аш-Шабабу».

Тенденції

Продовжуються регулярні напади сомалійських ісламських угруповань на Кенію, що фіксуються останні три роки. Важливий релігійний фактор — на півночі переважно християнської Кенії проживають окремі сомалійські племена, що відчувають національну дискримінацію та спілкуються з одноплемінниками з Сомалі.

10 травня в рамках боротьби з ісламістами США нанесли удар з безпілотною по території південного сходу Сомалі (регіон Пунтенду), вбито 13 бойовиків.

КОЛУМБІЯ

Події, інциденти

18 січня 2019 року у Колумбії правоохоронці затримали підозрюваного в організації теракту в поліцейській академії в Боготі.

Інтенсивність

Теракт.

Кількість постраждалих

Згідно з останніми даними,

в результаті інциденту загинула 21 людина, ще 68 постраждали.

«Цей божевільний терористичний акт не залишить-ся безкарним», — запевнив президент Колумбії в короткій заяві після огляду місця вибуху.

Прогноз

Колумбія і далі залишається нестабільною країною.

БУРКІНА - ФАСО

Події, інциденти

У 2019 році в Буркіна-Фасо відбулась низка нападів ісламістів на протестантські та католицькі церкви.

Інтенсивність

Теракти.

Кількість постраждалих

Загинуло до 20 осіб.

Прогноз

Буркіна-Фасо стає ще одною слабкою ланкою серед слабких держав Сахелю, де активно укріплюються ісламістські угруповання. Варто очікувати подальшої дестабілізації.

ФІЛІППІНИ

Події, інциденти

На Філіппінах біля римо-католицької церкви 27 січня 2019 року пролунали два вибухи.

Інтенсивність

Теракт.

Кількість постраждалих

Загинуло 27 осіб, ще 48 отримали поранення різного ступеня важкості.

Контроль за територією

На острові Джоло діють бойовики терористичного угруповання Абу-Сайяфа, які займаються організацією вибухів, вбивствами та викраденнями людей.

Тенденції

Рівень «джихадизму» наростає на півдні Філіппін попри жорсткі методи президента Дуерте.

Вплив на глобальні процеси

Вибух стався після того, як жителі проголосували за створення нової автономної області, що поширюється на п'ять провінцій та три міста. Уряд покладає надії, що такий крок принесе мир цій частині країни і вирішить проблеми, через які місцеві жителі вступають до лав терористичної організації «Ісламська держава».

Прогноз

Розпалення конфлікту на півдні Філіппін загрожує ослабленням економіки та зменшенням геополітичної держави як американського союзника, посилюватиме позиції КНР у регіоні. Пекін продовжує насипати штучні острови в акваторії, що викликає негативні заяви Філіппін та США.

Надалі можна очікувати на повномасштабний конфлікт на південному острові Сулу, де на базі мусульманської меншини базується дружня до ІДІЛ організація «Абу-Сайяф».

ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНА Венесуела КРИЗА

Події, інциденти

11 січня 2019 року парламент Венесуели проголосив недовіру президенту Ніколасу Мадуро. Це стало відповіддю на надзвичайно масові акції протесту, які тепер очолює спікер парламенту Хуан Гуайдо. Розгортання внутрішнього конфлікту може стати приводом для втручання сусідів (насамперед Колумбії та Бразилії) і США з метою стабілізації ситуації в регіоні.

У квітні зростає кількість силових зіткнень.

Гуманітарні наслідки

Через економічну кризу центральний уряд втрачає контроль за країною. Американський флот блокує експорт нафти з країни, більшість клієнтів відмовились від закупівель. А Мадуро у відповідь не пропускає в країну гуманітарної допомоги, чим лише збільшує незадоволення населення.

Прогноз

ІНТЕНСИВНІСТЬ

Політична криза, можливість зовнішнього втручання, загроза ескалації до громадянської війни.

Переговори

між сторонами

США і їхні союзники з Латинської Америки, та й більшість ключових гравців Європи (включно з Францією та Німеччиною), підтримують опозицію та визнають Гуайдо тимчасовим президентом, Китай, по суті, дотримується нейтралітету. Лише Росія і (несподівано) Туреччина намагаються зберегти владу Мадуро.

Переговори у кінці травня між владою та опозицією в Норвегії не дали результату.

Зростає напруження з сусідньою Колумбією. Венесуельський лідер Ніколас Мадуро оголосив про розрив дипломатичних відносин із Колумбією і змусив дипломатів залишити країну за добу. Рішення ухвалено через активну участь Боготи у спробах доправити американську гуманітарну допомогу до Венесуели, незважаючи на заборону Каракаса.

У відповідь влада Колумбії ввела обмеження на в'їзд у країну для понад 300 венесуельців, пов'язаних з адміністрацією Мадуро. Прикордонники не пустили понад десяток осіб, серед них двоюрідного брата Мадуро. Венесуельці хотіли провести в Колумбії кілька днів, поки в їхній країні триває боротьба з енергетичною кризою. Каракас і більшість штатів Венесуели залишилися без світла через аварію на найбільшій у країні ГЕС Ель-Гурі.

Тенденції

Поступова делегітимація режиму Мадуро. Однак сили сторін поки що співмірні, невизначена позиція армії (хоча десятки офіцерів уже дезертирували до Колумбії).

Вплив на глобальні процеси

Венесуела стає зоною зацікавленості світових сил. Падіння режиму Мадуро загрожує насамперед Росії, що чимало інвестувала в нього. США давно не подобається дружній до Куби режим, тому вони роками намагаються

повернути контроль над Венесуелою відповідно до Доктрини Монро та підтримують в цій країні опозиційні рухи. В той же час помітний інтерес Китаю та Росії, яка відрядила до Венесуели кілька сотень воєнних радників.

Якщо Мадуро не піде на компроміс, можлива ескалація конфлікту аж до збройного протистояння. Можлива зовнішня інтервенція, насамперед із боку Бразилії та Колумбії. Активно обговорюється можливість інтервенції латиноамериканських держав, насамперед сусідніх Колумбії та Бразилії, до Венесуели задля підтримки парламенту і його претендента на президентську посаду Хуана Гуайдо. У будь-якому разі варто чекати погіршення позицій Росії, для якої Венесуела — ключовий союзник (як і деякі інші ліві режими, наприклад, у Болівії, яким 2019 року теж загрожують політичні зміни).

ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНА КРИЗА

МОЛДОВА

Події, інциденти

У Молдові після тривалої парламентської кризи проєвропейський рух ACUM та проросійські соціалісти (партія президента Додона) сформували коаліцію, виступаючи проти уряду, що контролюється олігархом Владом Плахотнюком і його Демократичною партією, і сумнівного рішення Конституційного суду про розпуск парламенту від 8 червня. Парламент сформував свій уряд на чолі з Майєю Санду, що протистоїть старому уряду Павла Філіпа.

Інтенсивність

Політична криза, маніфестації.

Тенденції

Політична криза розгортається, послаблюючи державу.

Вплив на глобальні процеси

ЄС підтримав новий уряд Санду. Водночас це ситуативна коаліція, де присутні проросійські сили. З іншого боку, Кремль може скористатися нестабільністю і вже посилює присутність в нейтральних морях Чорноморського

басейну, обґрунтовуючи такі дії навчаннями НАТО на Балканах.

Прогноз

Розгортання кризи послаблюватиме Молдову, що додасть нових можливостей для контролюваного Росією Придністров'я, і може створити епіцентр нестабільності на південно-західних кордонах України.

ЧОРНОГОРІЯ

Події, інциденти

У Чорногорії розгорнулися протести через корупційний скандал проти правлячої Демократичної партії соціалістів та її лідера Міло Джукановича, що майже без перерви перебуває при владі останні 25 років.

Інтенсивність

Політична напруга, маніфестації.

Тенденції

Протести набирають обертів.

Вплив на глобальні процеси

Цим може скористатися Кремль, аби підсилити свій вплив у державі-члені НАТО, зокрема в плані корекції релігійної політики — перспектив визнання Чорногорської Православної Церкви, що загрожує втраті позицій Сербії.

Прогноз

Зменшення уваги Євросоюзу в 2019 році (через внутрішні проблеми) посилюватиме нестабільність субрегіону.

ДИПЛОМАТИЧНЕ ПРОТИСТОЯННЯ

01. ІРАН – США

Події, інциденти

26 березня США ввели додаткові санкції проти Ірану. До санкційного списку потрапили 9 фізичних осіб та 14 організацій, зокрема компанії з Ірану, ОАЕ і Туреччини, які перерахували мільярди доларів для Корпусу вартових ісламської революції і Міністерству оборони Ірану.

У травні зростає напруга в ірано-американських відносинах. Вашингтон посилює військово-морську присутність в Перській затоці, відправивши сюди авіаносець «Авраам Лінкольн», а у червні посилив санкції проти компанії «Нафтохімічна промисловість Перської затоки» (PGPIC), що експортує біля половини іранських нафтопродуктів.

У травні-червні невідомі кілька разів підривали танкери в Оманській протоці, провокуючи конфлікт в регіоні. З ворожістю Тегерану зіткнувся і союзник США — Великобританія, танкер якої був затриманий Іраном.

Інтенсивність

Дипломатичний конфлікт, торговельна війна.

Переговори між сторонами

Адміністрація президента США Дональда Трампа закликала і Європу ввести нові жорсткі санкції проти Ірану у зв'язку з його програмою балістичних ракет. Водночас Білий дім посилено веде переговори з арабськими монархіями, насамперед Саудівською Аравією. Складна ситуація довколо Катару, що намагається зберігати нейтралітет.

Міністр нафтової галузі Ірану Бижан Зангане заявив, що санкції США, які діють щодо країни, «абсолютно незаконні» і Тегеран не має наміру їх дотримуватися.

Прогноз

Для Вашингтону вирішення проблеми Ірану зараз — ключове завдання 2019 року, про що свідчить виступ віце-президента Майка Пенса на Мюнхенській конференції. США намагаються послабити Іран, який є лідером шіїтів у світі та активно втручається у ситуацію в Ємені та Сирії. Однак європейці не готові йти на ескалацію з Тегераном задля реалізації геополітичних інтересів США.

02. СЕРБІЯ – КОСОВО

Події, інциденти

У травні поліція Косово затримала 23 людей на заселеній сербами півночі краю за обвинуваченнями в корупції. Сербія у відповідь привела війська до боєготовності, звинувативши Пріштину в політиці залякування та вигнання сербського населення з краю.

Інтенсивність

Дипломатичний конфлікт.

Переговори між сторонами

ООН і ЄС намагаються не втручатися у конфлікт і заспокоїти інцидент.

Прогноз

На Балканах нарастає напруга, можливий перехід в гарячу фазу неврегульованих до кінця конфліктів. Особливо тривожний факт — послідовне переозброєння армії Сербії останні кілька років.

03. ФРАНЦІЯ – ІТАЛІЯ

Події, інциденти

Відбуваються протести «жовтих жилетів» у Франції. На цьому фоні в лютому 2019 року французьке МЗС викликає посла з Італії для консультацій — безпрецедентний дипломатичний демарш з 1945 року. Це пов'язано з різкою критикою з боку ряду італійських міністрів, представників євроскептичного «Руху 5 зірок», а також зустрічі останніх із французькими протестувальниками.

Інтенсивність

Дипломатичні конфлікти.

Тенденції

У Європі триває наростання дипломатичних конфліктів.

Прогноз

Наростання загрози європейській єдності, що посилюватиметься у 2019 році через збільшення впливу євроскептичних партій.

04. ІТАЛІЯ – ХОРВАТІЯ ТА СЛОВЕНІЯ

Події, інциденти

Після похолодання у відносинах із Парижем настала черга східних сусідів. Антоніо Таяні, голова Європарламенту і водночас представник євроскептичної «Вперед Італіє», допустив двозначні висловлювання про італійську належність Істрії та Далмації — регіонів, що зараз поділені між Словенією та Хорватією.

Інтенсивність

Дипломатичні конфлікти.

Переговори між сторонами

Хоча Таяні майже одразу вибачився, представники Загреба та Любляни різко відреагували, критикуючи «історичний ревізіонізм та іредентизм».

Тенденції

Зростає загальна концентрація уваги на внутрішніх суперечностях, що шкодить увазі до зовнішніх загроз.

05. БІЛОРУСЬ

Події, інциденти

Триває напружена ситуація довкола Білорусі, виникають різні версії щодо реальності поступок Лукашенка та швидкості інтеграції Білорусі до складу РФ. Це переростає у видимий конфлікт Путіна з Лукашенком у Пекіні, що призводить до ротації російського посла в кінці квітня — замість різкого Михайла Бабича представником РФ став колишній губернатор Іркутської області Дмитро Мазенцов. А в березні розгортається скандал із Польщею через вшанування у Білостоці пам'яті командира Армії Крайової Ромуальда Райса-«Бурого», що причетний до пацифікації білоруських та українських сіл на Підляшші в 1946 році.

Інтенсивність

Політична напруга, дипломатичний конфлікт.

Переговори між сторонами

Мінськ вкотре видає амбівалентні заяви (мовляв, Росія може втратити ще одного союзника), але наскільки вони відповідатимуть реальним діям?

Тенденції

Росія посилює тиск на режим Лукашенка.

Прогноз

2019 року, попри виборчий цикл, Білорусь має стати головним напрямком діяльності української дипломатії серед найближчих сусідів.

06. ТИБЕТ, СИНЦЗЯН

Події, інциденти

Туреччина розкритикувала політику Китаю, який заборонив мусульманам-уйгурам, що проживають у автономному окрузі Синцзян, здійснювати хадж до Мекки під час місяця Рамадан.

Інтенсивність

Політична напруга, дипломатичний конфлікт.

Гуманітарні наслідки

Близько 1 млн уйгурів перебувають під слідством або ув'язнені.

Вплив на глобальні процеси

Проблеми Китаю, що проводить репресивну політику щодо уйгурів, стають приводом до посилення антикитайських настроїв у мусульманських державах, що грає на руку США.

07. ІРАК - США

Події, інциденти

Рада представників (парламент) Іраку буде працювати над ухваленням законопроекту, що передбачає розрив угоди з безпеки зі США і негайне виведення іноземного контингенту. Про це заявив віце-спікер парламенту Хасан аль-Каабі.

Інтенсивність

Дипломатична напруга.

Переговори між сторонами

«Президент США Дональд Трамп виходить за рамки права і конституції Іраку», — зазначив аль-Каабі, нагадавши про неоголошений візит глави Білого дому на військову базу Айн аль-Асад. На думку віце-спікера, необхідно «вжити термінових заходів для припинення присутності США і недопущення використання Іраку як плацдарму для агресії або спостереження за іншою державою».

Водночас віце-спікер підтвердив, що «Рада представників працюватиме над ухваленням закону, який передба-

чає припинення дії угоди про безпеку зі США, а також виведення всіх іноземних військових інструкторів і радників із території республіки».

Вплив на глобальні процеси

Влада Іраку не хоче дозволити США використовувати свою територію для стеження за Іраном.

Водночас Міжнародна коаліція на чолі зі США по боротьбі з угрупованням «Ісламська держава» має намір сконцентруватися на знищенні осередків організації і ліквідації терористів, що діють за межами Сирії та Іраку. У рамках цих зусиль буде розглянуто можливість більш оперативного обміну інформацією про бойовиків та доказами участі у бойових діях між партнерами по коаліції або на двосторонній основі.

Прогноз

Із виходом американських військ зростатиме вплив Ірану на іракську політику.

І н ф о р м а ц і й н е В и д а н н я

НЕДЕРЖАВНОГО АНАЛІТИЧНОГО ЦЕНТРУ
«УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ІНДЕКС
ВІСНИК
СІЧЕНЬ - ЛИПЕНЬ 2019

Видання підготували:

Юрій СИРОТЮК,
директор Недержавного аналітичного центру
«Українські студії стратегічних досліджень»,
народний депутат України VII скликання

Юрій ОЛІЙНИК,
експерт Недержавного аналітичного центру
«Українські студії стратегічних досліджень»

Участь в зборі інформації брали
Валентина Перепелиця, Наталія Волга

Дизайн, верстка: *Роман Марчишин*
Вичитка: *Леся Салій, Єлизавета Тарануха*

У виданні використані карти та ілюстрації,
придбані на depositphotos.com та з відкритих джерел.
Підписано до друку 1.08.2019 р.
Наклад 500 прим.

ІНДЕКС ВІЙНИ

КОНТАКТИ:

ТЕЛ.: +38(067)9611662

E-MAIL: NAC.USSD@GMAIL.COM

USSD.ORG.UA

СІЧЕНЬ-ЛИПЕНЬ

2019